

I. Ocena sytuacji gospodarczej

We wrześniu br. utrzymał się obserwowany od czerwca trend stopniowej poprawy koniunktury w przemyśle. Produkcja przemysłowa we wrześniu br. w porównaniu z analogicznym okresem ub.r. wzrosła o 6,7%. Relatywnie wysoki wzrost wynika częściowo z dłuższego niż we wrześniu ub.r. czasu pracy, szacuje się, że po uwzględnieniu czynników o charakterze sezonowym (w tym czasie pracy) produkcja sprzedana wzrosła o 3,7%. Szczególnie korzystnym zjawiskiem jest utrzymywanie się znacznie wyższej dynamiki produkcji w przetwórstwie przemysłowym (wzrost produkcji o 8,4%, a po uwzględnieniu różnic sezonowych wzrost o 5,2%). Spośród 29 działów przemysłu wzrost odnotowano w 22. Podobnie, jak w poprzednich miesiącach najwyższe przyrosty produkcji notuje się w przemysłach o wysokim udziale sprzedaży na eksport.

Wzrost produkcji przemysłowej we wrześniu br.

Wrzesień nie przyniósł poprawy nastrojów przedsiębiorców i konsumentów zarówno w USA, jak i w strefie euro (przykładowo: wiodący dla nastrojów amerykańskich konsumentów wskaźnik Uniwersytetu Michigan obniżył się w październiku do poziomu 80,4, wobec jeszcze 86,1 we wrześniu, a odzwierciedlające klimat wśród przedsiębiorców wskaźniki: amerykański NAPM obniżył się we wrześniu do 49,5 wobec 50,5 w sierpniu, a niemiecki IFO do 88,2 wobec 88,8 w sierpniu). Podobnie jak w poprzednich dwóch miesiącach, główną przyczyną tych tendencji jest utrzymujące się ryzyko geopolityczne.

brak poprawy nastrojów przedsiębiorców i konsumentów w USA i strefie euro

Ocenia się, że w USA aktywność gospodarczą w III kwartale br. podtrzymał popyt konsumpcyjny, w strefie euro natomiast eksport netto. Obecne silne pogorszenie nastrojów wśród podmiotów gospodarczych obu regionów prawdopodobnie osłabi wzrost tych gospodarek w IV kwartale br. i I kwartale 2003 r.

Główne ośrodki analityczne zweryfikowały w dół prognozy wzrostu PKB w 2002 r.: dla strefy euro średnio z ok. 1% do 0,8% (w tym dla Niemiec odpowiednio z 0,6% do 0,4%) i dla USA z 2,5% do 2,4% w 2002 r. Obniżono także prognozy wzrostu w 2003 r.: z 2,4% do 2,0% dla strefy euro (dla Niemiec odpowiednio z 2,2% do 1,6%) oraz USA z 3,0% do 2,8%

obniżenie prognoz wzrostu gospodarczego w w USA i w strefie euro

W dalszym ciągu czynnikiem o dużym stopniu niepewności jest kształtowanie się światowych cen ropy naftowej. Wzrost ryzyka politycznego sprawił, że we wrześniu 2002 r. kontynuowany był wzrostowy trend cen ropy naftowej na rynkach światowych. Średnia cena ropy typu Brent ukształtowała się w III kwartale br. na średnim poziomie 27 USD/b, a więc o prawie 2 dolary wyższym niż w II kwartale br. W opinii analityków rynkowych prawdopodobne jest utrzymanie się podobnie wysokich cen ropy także w IV kwartale br.

wysoki poziom cen ropy naftowej na świecie

II. Sytuacja w sektorze finansów publicznych

Sytuacja budżetu państwa we wrześniu br., w porównaniu do poprzedniego miesiąca, kształtowała się mniej korzystnie. W analizowanym miesiącu zanotowano niską dynamikę dochodów podatkowych, w związku ze stosunkowo niskimi wpływami z podatków pośrednich, jak również osłabieniem wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych. Istnieje duże prawdopodobieństwo, iż dochody z tytułu podatków pośrednich ukształtują się w ostatnim kwartale br. na poziomie niższym od średnich wpływów uzyskanych w miesiącach poprzednich. Będzie to efektem wprowadzonych zmian systemowych, tj. wydłużenia okresu rozliczeń zwrotu VAT przez urzędy skarbowe, możliwości kwartalnego rozliczania VAT przez małe przedsiębiorstwa (przesunięcie części wpływów na 2003 r.), obniżenia akcyzy od wyrobów alkoholowych. Stwarza to zagrożenie, że wykonanie dochodów budżetu państwa w 2002 r. niższe od przyjętego w ustawie budżetowej.

Powstanie niedoboru dochodów budżetu państwa w 2002 r. oznaczać będzie trudną sytuację po stronie wydatkowej. Łączyć się to może z koniecznością ograniczenia części wydatków w roku bieżącym i z przesuwaniami ich na rok przyszły.

Sytuacja finansowa pozostałych podmiotów sektora finansów publicznych w sierpniu i we wrześniu br. wskazuje, iż ich deficyt, zgodny z ostatnimi prognozami NBP wyniesie 1,4% PKB, tj. o 0,1 pkt.proc. powyżej przewidywanego przez MF.

Według prognoz NBP deficyt ekonomiczny sektora finansów publicznych prawdopodobnie ukształtuje się w br. na poziomie 5,8% PKB, tj. o 0,3 pkt. proc. powyżej szacunków MF. Oznacza to, iż kolejny rok z rządu rzeczywisty przebieg polityki fiskalnej będzie odbiegał od zaplanowanego na początku roku.

gorsza niż przed miesiącem sytuacja budżetu państwa, niska dynamika dochodów podatkowych we wrześniu

deficyt ekonomiczny sektora finansów publicznych w 2002 r. wyższy od planowanego

III. Podaż pieniądza, kredyty, stopy procentowe, kurs walutowy

Podaż pieniądza szerokiego M3 jest we wrześniu br. niższa o 1,6% niż przed rokiem. Spadek M3 o 2,6 mld zł we wrześniu br. w stosunku do stanu na koniec sierpnia br. spowodowany był głównie spadkiem (o 2,76 mld zł) depozytów gospodarstw domowych. Z drugiej strony dynamicznie przyrasta wartość obligacji i jednostek funduszy w portfelach gospodarstw domowych, jednak we wrześniu nie zrekompensowało to spadku oszczędności w bankach. Roczna dynamika gotówki w obiegu zmniejszyła się z 18,5% w sierpniu br. do 14,1% we wrześniu br., również agregat M1 (gotówka + depozyty bieżące) w sierpniu – w porównaniu do stanu na koniec lipca br. – zmniejszył się o 2 mld zł, co może świadczyć o wygaśnięciu silnej tendencji wzrostowej pieniądza transakcyjnego. Dynamika depozytów przedsiębiorstw utrzymuje się na stabilnym poziomie około 10%.

Po stronie czynników kreacji obserwuje się ciągle obniżanie rocznej dynamiki należności od gospodarstw domowych (z 8,5% w sierpniu do poziomu 7,8% we wrześniu br.), jednak wskaźniki dynamiki kwartalnej wskazują na odwrócenie trendu spadkowego. Natomiast wzrost dynamiki należności od przedsiębiorstw obserwowany w czerwcu oraz lipcu br. obecnie uległ zahamowaniu. Dynamika należności od przedsiębiorstw wyniosła we wrześniu br. 1,1% wobec 2,1% w czerwcu i 2,7% w lipcu br.

We wrześniu br. kurs złotego nieznacznie umocnił się; tendencja ta wyraźniej wystąpiła wobec dolara amerykańskiego, natomiast kurs złotego wobec euro kształtuje się od lipca br. na stabilnym poziomie: średnio 4,07-4,08 PLN/EUR. Słabą tendencję aprecjacyjną potwierdzają także realne kursy efektywne, szczególnie kurs skorygowany zmianami cen produkcji przemysłowej.

nadal zmniejszają się depozyty gospodarstw domowych w bankach, maleje zainteresowanie kredytami gospodarstw domowych słabnie dynamika kredytu dla przedsiębiorstw

umocnienie kursu złotego

IV. Ceny, oczekiwania inflacyjne

We wrześniu br., dwunastomiesięczna inflacja ustabilizowała się na niskim poziomie i wyniosła 1,3%. W sierpniu br. wynosiła 1,2%. Do nieznacznego przyspieszenia rocznego tempa wzrostu cen we wrześniu br. przyczynił się wzrost cen paliw do środków transportu oraz – mający miejsce po 5 miesiącach spadku – wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych.

We wrześniu br. ceny produkcji sprzedanej w przemyśle w porównaniu do analogicznego okresu ub.r. wzrosły o 1,0%. Nadal utrzymuje się zjawisko najwyższych wzrostów cen produkcji w sekcjach, w których działają ograniczone mechanizmy rynkowe: w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę ceny produkcji wzrosły o 7,0%, a w górnictwie i kopalnictwie o 0,6%. W sekcji przetwórstwo przemysłowe ceny nie uległy zmianie.

Największy wzrost cen w skali dwunastu miesięcy zanotowano w wytwarzaniu koksu i produktów rafinacji ropy naftowej - o 3,3%.

Kształtowanie się inflacji na niskim poziomie sprzyja utrwaleniu niskich oczekiwań inflacyjnych. W październiku br. obniżyły się oczekiwania inflacyjne zarówno osób prywatnych, jak i analityków bankowych, przy czym spadek oczekiwań inflacyjnych dotyczy tak oczekiwanej stopy inflacji w grudniu 2002 r., jak i w perspektywie 12-tu miesięcy. Oczekiwana przez analityków bankowych na koniec br. stopa inflacji rocznej wyniosła 1,5%, co oznacza jej obniżenie o 0,3 pkt. proc. w stosunku do deklaracji złożonych we wrześniu br., natomiast oczekiwana stopa inflacji rocznej (wrzesień 2003 r.) wyniosła 2,5%, co oznacza jej obniżenie o 0,4 pkt. proc.

**stabilizacja
rocznego
wskaźnika cen
towarów i usług
konsumpcyjnych
na niskim
poziomie**

**niskie oczekiwania
inflacyjne**